voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 2 januari 2024

Onderwerp	GGD rapportage luchtkwaliteit en gezondheid
Versienummer	2
Portefeuillehouder	Arjan Spaans, Michiel van Willigen

Samenvatting
Op 6 december 2023 is een rapport uitgebracht over de luchtkwaliteit in Overijssel en Gelderland in 2021. De rapportage maakt inzichtelijk wat de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging in deze provincies zijn en maakt hiervoor gebruik van de meest strenge advieswaarden: de WHO-advieswaarden 2021. Het rapport laat zien dat Zwolle in 2021 voldeed aan een van de drie advieswaarden, kijkend naar de gemiddeld gescoorde waarden. Deze raadsbrief dient als reactie op de getrokken conclusies, geeft verdere uitleg over de gebruikte WHO-advieswaarden en ter kennis name over de vervolg stappen.

Bijlagen
1. Luchtkwaliteit en gezondheid in Overijssel en Gelderland: rapportage over de luchtkwaliteit in 2021

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
1. De Rapportage Luchtkwaliteit en Gezondheid in Overijssel en Gelderland 2023

Datum 2 januari 2024

Inleiding
Op 6 december 2023 is een rapport uitgebracht over de luchtkwaliteit in Overijssel en Gelderland in 2021 (bijlage 1). Dit rapport is opgesteld in opdracht van de vijf GGD'en. De rapportage maakt inzichtelijk wat de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging in deze provincies zijn. Er wordt gekeken naar fijnstof (PM2,5 en PM10) en stikstofdioxide (NO2). Het rapport concludeert dat geen enkele plek in Overijssel en Gelderland voldoet aan *alle* advieswaarden maar dat de luchtkwaliteit ten opzicht van 2019 wel is verbeterd. In Zwolle voldoen we gemiddeld aan één van de drie gebruikte advieswaarden.

Het gebruik van advieswaarden met betrekking tot luchtkwaliteit in dit rapport vraagt om enige duiding. Het is namelijk niet vreemd dat dit rapport concludeert dat geen enkele plek in Overijssel of Gelderland alle waarden haalt. Met deze raadsbrief willen we uw raad informeren over de uitkomsten van dit rapport en hoe deze te interpreteren. Uw raad zal bekend zijn met de advieswaarden uit het Schone Lucht Akkoord (SLA) zijn. De in dit rapport gebruikte WHO-advieswaarden 2021 zijn veel strenger.

Kader
Niet van toepassing, dit is de eerste kennisname over dit rapport.

Kernboodschap
De gebruikte waarden zijn volgens het RIVM redelijkerwijze pas na 2030 haalbaar. Zwolle voldeed gemiddeld gezien in 2021 aan een van de drie gebruikte advieswaarden. Via deze raadsbrief informeren wij uw raad over het gebruik van advieswaarden, context en vervolgstappen rondom luchtkwaliteit en gezondheid.

Toelichting
Het rapport kijkt enkel naar de gezondheidseffecten van luchtkwaliteit. Het is logisch dat hiervoor de meeste strenge advieswaarden voor luchtkwaliteit worden gebruikt. Dit zijn de WHO-advieswaarden 2021. Het rapport concludeert dat de luchtkwaliteit verbeterd is ten opzichte van 2019. Dit is mede het gevolg van de coronamaatregelen waardoor er tijdelijk minder wegverkeer en dus minder uitstoot was. De ogenschijnlijk meest opvallende conclusie is dat er in 2021 niemand in Overijssel of Gelderland woonde op een plek die voldoet aan alle WHO-advieswaarden 2021.

Rondom luchtkwaliteit zijn er een aantal (advies)waarden in omloop. De WHO-advieswaarden 2021 zijn hiervan de strengste. Het RIVM adviseert dat deze redelijkerwijze pas na 2030 haalbaar zijn[1]: " *Het blijkt dat de waarden alleen met een ingrijpend pakket aan maatregelen in 2030 kunnen worden gehaald … Om verschillende redenen is het onzeker of zo'n pakket aan maatregelen op korte termijn haalbaar is. Zo kunnen de kosten van de maatregelen te hoog zijn, of kan blijken dat ze moeilijk te handhaven zijn.*"

Tabel 1 geeft een overzicht van de waarden die in omloop zijn en de waarden die in het nieuwe onderzoek worden gerapporteerd over Zwolle. In tabel 1 is te lezen dat de gemiddelde waarden van Zwolle in 2021 voldoen aan verplichte wettelijke waarden, de WHO-waarden 2005 uit het Schone Lucht Akkoord (SLA) en het voorstel voor aanpassing van de EU-richtlijn 2030. Gemiddeld voldoen we voor

[1] Inventarisatie van benodigde maatregelen om WHO advieswaarden voor luchtkwaliteit in 2030 te realiseren | RIVM

PM_{10} ook al aan de WHO-waarden 2021. Dit is voor NO_2 en $PM_{2,5}$ niet het geval.

Tabel 1: Overzicht (advies)waarden luchtkwaliteit.

	Gemiddelde waarden **Zwolle** 2021 uit de Rapportage Luchtkwaliteit en Gezondheid	Verplichte Wettelijke Waarden	Streefdoel 2030 Schone Lucht Akkoord (WHO waarden 2005)	*Voorstel aanpassen EU-richtlijn 2030**	WHO-waarden 2021 (EU-beleid zero-pollution 2050)
NO_2	12,6 µg/m^3	40 µg/m^3	40 µg/m^3	*20 µg/m^3*	10 µg/m^3
PM_{10}	14,8 µg/m^3	40 µg/m^3	20 µg/m^3	*20 µg/m^3*	15 µg/m^3
$PM_{2,5}$	8,1 µg/m^3	25 µg/m^3	10 µg/m^3	*10 µg/m^3*	5 µg/m^3

* *Dit voorstel wordt op dit moment besproken in Europa, de hoogte van de waarden en het ingangsjaar is daarom nog niet zeker. De verwachting is dat er in 2024 meer duidelijkheid over komt.*

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS werken samen in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Binnen dit akkoord gaat het om een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid van inwoners, vooral gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

In het GALA is onder meer aandacht voor 'een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten' en voor 'een gezonde leefstijl'. Inzet op deze thema's kan ook ten goede komen aan verbetering van de luchtkwaliteit. Zo zorgt actieve mobiliteit, de overstap van auto naar fietsen of lopen, voor meer bewegen en daardoor minder overgewicht en daaraan gerelateerde gezondheidsaandoeningen. Stimuleren van actieve mobiliteit vergt investeringen in fietsinfrastructuur, maar ook voorzieningen op loop- of fietsafstand en verbetering van het openbaar vervoer.

In september 2023 heeft gemeente Zwolle het integrale plan van aanpak ingediend voor het GALA, waar gezonde leefomgeving een onderdeel van is. In het plan van aanpak staat genoemd dat we aan de slag gaan met meer bewegen en sporten in de openbare ruimte, een manier om gezondheidskundige kennis goed te borgen in de processen van het fysieke domein en zetten we in op een gezonde voedselomgeving. De bevindingen van dit rapport nemen we mee in de uitwerking van de borging van gezondheid in de processen m.b.t gebiedsontwikkeling en ingrepen in de fysieke ruimte.

Het SLA

Een verdere verbetering van de lokale luchtkwaliteit kan ook bereikt worden door maatregelen zoals deze zijn opgenomen in het Schone Lucht Akkoord (SLA). Naar aanleiding van moties in de Raad heeft de gemeente Zwolle het voornemen om na ontvangst & analyse van de door het Rijk uit te geven Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord 2024-2030 het SLA te gaan ondertekenen.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Niet van toepassing omdat dit een GGD-onderzoek betreft.

Datum 2 januari 2024

Communicatie
Communicatie over het rapport gaat vanuit de GGD. Communicatie over het GALA en het SLA zal te zijner tijd worden opgepakt.

Financiën
GALA middelen en budget voor Gezondheid binnen het beleidsplan dekken de acties rondom een gezonde fysieke leefomgeving.

Risico's
Niet van toepassing

Vervolg
Vanuit de SPUK-GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) worden er in 2024 stappen gezet om gezondheid nog explicieter te betrekken bij de fysieke leefomgeving. De bevindingen van dit rapport worden hierin meegenomen.

Openbaarheid
Deze raadsbrief is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer